HAY

‘Een hilarisch, meeslepend boek over het leven van een merkwaardige Nederlandse rockster. Als je aan het boek begint, denk je eerst aan de boekenreeks van Bart Chabot over Herman Brood – die andere Nederlandse rock ’n roll-held. Maar eigenlijk lijkt *HAY* meer op de succesrijke voetbalboeken als *Geen genade* en *Kieft*, waarin voetbalhelden het er goed van nemen. Ook hier verhalen over feesten, flirten met de zelfkant, vallen en weer opstaan. *HAY* stelt al die boeken echter in de schaduw. Om twee redenen: Barry Hay is een ongeëvenaarde verteller, en Sander Donkers is de ideale luisteraar’ **** ***NRC Handelsblad***

‘De biografie staat vol met pikante details waar de roddelbladen indertijd van zouden hebben gesmuld. Maar bovenal is *HAY* een menselijk portret van een van de belangrijkste figuren uit de vaderlandse rockgeschiedenis, die ook zeer de moeite waard is voor wie “Radar Love” en “Twilight Zone” draken van nummers vindt’ **** ***Trouw***

‘Moedige memoires. Dit boek gaat natuurlijk ook over Golden Earring, maar blijft je vooral bij als het portret van een huwelijk. Onverbloemd zijn ook Hays verhalen over zijn nog altijd indrukwekkende drank- en cokegebruik en over zijn liefdesleven voordat hij Sandra ontmoette’ **** ***de Volkskrant***

‘Een meeslepend, geestig boek. Hays levensverhaal is vooral dat van een hedonist die de wijven, de drank en de cocaïne in indrukwekkende hoeveelheden tot zich heeft genomen’ ***nrc.next***

‘Een fantastische biografie; meeslepend, grappig en nog aangrijpend ook’ ***Het Parool***

‘*HAY* is zoals een biografie moet zijn, met een hoofdpersoon wiens verhaal zichzelf eigenlijk wel schrijft. Een heerlijke pil voor op het nachtkastje’ **** ***Revu***

Sander Donkers

HAY

Biografie van de grootste rockster van Nederland

Lebowski Publishers, 2017

Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten www.fondsbjp.nl

FONDS Bijzondere JOURNALISTIEKE PROJECTEN

Eerste tot en met vijfde druk, augustus 2016 - december 2016
Zesde druk, juli 2017

© Sander Donkers & Barry Hay, 2016
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2016
© Omslagfoto: Karen Rosetzsky | 100% Halal Productions B.V.
© Foto's achterzijde: privéarchief | Henk Vinkes (3e van boven)
Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4204 9
ISBN 978 90 488 3159 3 (e-book)
NUR 661

www.barryhaymusic.com
www.goldenearring.nl
www.lebowskipublishers.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Lebowski is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt doormiddel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

FSC www.fsc.org
MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C110751

COME ON HOME

'Het is allemaal de schuld van Thé Lau. Dit boek, bedoel ik. Zelf zag ik het helemaal niet zitten. Het was me al een paar keer eerder gevraagd, door schrijvers van naam ook. Je weet dat je dan gedwongen bent om terug te kijken, je leven te overpeinzen. Nou, ik voelde me niet geroepen. Je weet ook dat je mensen op hun ziel gaat trappen, en daar had ik helemaal geen zin in. Maar goed, toen kwam Thé dus naar het eiland…'

Barry Hay zit op de bank in de enorme open woonkamer van zijn villa op Curaçao, longdrinkglas met whisky-soda in de hand. Blootsvoets, in korte broek en een T-shirt van The Ramones, beide armen vrijwel volledig bedekt met tatoeages. Zonnebril in zijn haar, dat precies zit zoals het hoort te zitten. Knappe, gebeeldhouwde kop, die veel jeugdiger oogt dan de zevenenzestig jaar die hij is.

Achter hem glinstert zijn zwembad. Daar weer achter, een paar honderd meter heuvelaf, het verleidelijke blauw van de Caraïbische Zee. Net kon je nog een streepje van de kust van Venezuela ontwaren. Nu is het een uur of zes 's avonds, en gaat alles gehuld in een perfect roze waas. Als je op zoek bent naar het ultieme clichébeeld van de rock 'n roll-ster die zijn dromen heeft bereikt: dit is het.

Die middag heeft hij me opgehaald van het vliegveld, in zijn splinternieuwe, hevig glimmende Ford Lariat pick-up. Kleur: *gunmetal*. Da's niet zomaar zwart, en Barry hecht aan het onderscheid. Ik zit te stuiteren van de jetlag, ben bevangen door de tropische hitte en licht beneveld door de voortreffelijke witte wijn die mijn gastheer rijkelijk laat vloeien.

‘Ik zag Thé voor het eerst in lange tijd toen we vorige zomer samen optraden, in dat tv-programma van Humberto Tan. Hij was toen al een tijd ziek. Het was een mooie avond. Echt close waren we nooit geweest, maar godsamme, hoelang kende ik die gozer nou al? Iemand heeft opgezocht dat The Scene al in 1979 in het voorprogramma van de Earring stond. Maar we gaan nog veel verder terug. Muzikanten in Nederland: je komt mekaar tegen.

Die avond bij Humberto nodigde ik hem en zijn vrouw Marijke uit om hier bij ons vakantie te komen vieren. “Kom lekker in de herfst,” zei ik, “als het in Nederland kutweer wordt.” Marijke aarzelde, omdat ze twijfelde of hij dat nog wel zou halen. Maar Thé was een doorzetter. Toen ze hier in november aankwamen, was hij nog kiplekker. Ze kregen allebei een kleurtje, voelden zich goed.

Het werd een bijzondere week, en ook een zeer vermoeiende. Thé wilde niet slapen. En dus mocht ik ook niet naar bed. Normaal sta ik hier meestal vroeg op, nu werd het elke nacht zes uur. Toen ik na een paar dagen voorzichtig zei: “Thé, ik ben kapot, misschien dat ik vanavond wat vroeger…”, was het meteen: “Jij gaat helemáál nog niet naar bed. We hebben nog véél te veel te bespreken.”

Logisch. Thé ging ongelooflijk dapper met zijn ziekte om, maar juist die nachten, als iedereen slaapt en alles stil is en je naar het plafond ligt te staren… Dan maalt er maar één ding door je hoofd, constant. Kun je nog zo dapper zijn, maar dat is een verschrikking.

Het werden lange nachten voor ons tweeën. Hij zat nog vol plannen, wilde graag een Engelstalig nummer met me schrijven. “Singer” zou het heten. Het moest dan gaan over een zanger die doodgaat. “Het gaat altijd maar over jou hè, Thé?” zei ik tegen hem. “En altijd maar over de dood.” Daar moest ie erg om lachen. Dat nummer is er niet gekomen, helaas. Het was vooral lullen, lullen, lullen. Over ons leven, over de muziek. Hij een verhaal, ik een verhaal. Tot het licht werd.

En toen zei hij dus op een nacht dat ik een boek moest schrijven. Of nou ja, láten schrijven. Ik sputterde tegen, zei wat ik jou net

zei. Maar hij duldde eigenlijk geen tegenspraak. Zelf had hij geen zin om de tijd die hem nog restte te besteden aan terugkijken. Bovendien: hij was nog volop bezig met het schrijven van zijn laatste roman. Maar ik móést het doen. "Als je dood bent dan komt dat boek er toch," zei hij. "En nu heb je in elk geval nog iets te zeggen over wat erin komt te staan."

Zo had ik het nog niet bekeken. De keren dat het me gevraagd werd, had ik er eigenlijk niet één serieuze gedachte aan gewijd. "Als er geen boek over je is, tel je eigenlijk niet mee," zeiden ze soms tegen me. Ach, donder lekker op, dacht ik dan. Maar door Thé ging er ergens in mijn hoofd een switch om.

Ik bewonderde hem. Om die ruige stem, om de teksten die hij schreef – dat oprechte, poëtisch op de goede manier, vaak met een zwart randje. Ik zou wel willen dat ik dat zo in het Engels kon.

En ik vond Thé vooral een wijze man. Oké, misschien dat alles betekenisvoller lijkt als de dood op de achtergrond een woordje meespreekt. Daar ben ik wel gevoelig voor. Zeker de laatste jaren, nu ik de leeftijd heb bereikt dat er overal om me heen mensen om beginnen te flikkeren. Maar in elk geval: Thé kroop enorm bij me naar binnen. Nog steeds trouwens. Ik heb net een tekst afgemaakt voor een nieuw nummer van de Earring, waarin ik allerlei woorden en frasen uit zijn liedjes heb verwerkt. "Come On Home" heet het. Hij heeft het niet meer geweten, maar ik denk dat ie het heel mooi had gevonden.'

Barry zucht, laat de ijsblokjes rondjes draaien in zijn glas, leegt het in één teug en loopt naar de keuken voor een *refill*. 'Dus ik ben er eigenlijk een beetje in geluld. Door Thé. Toen hij terug was in Nederland, is ie meteen zijn uitgever gaan bellen, die nog geen week later aan de lijn hing om een afspraak met me te maken. Toen begon ik er écht over te denken, aantekeningen te maken. Zo gaat dat met mij, je zult het wel merken. Van nature ben ik te lui om voor de duivel te dansen. In eerste instantie zeg ik meestal nee tegen dingen. Maar als ik eenmaal overtuigd ben, als iemand me over die heuvel heen heeft geduwd, dan stort ik me er ook vol in. Op een

gegeven moment kon ik er bijna niet meer van slapen. Een heel leven – godskolere man.'

Hij ziet hoe ik mijn ogen nauwelijks meer open kan houden en met moeite een gaap onderdruk.

'Goed,' zegt hij lachend. 'Volgens mij moesten we jou maar eens lekker vroeg naar je hok schoppen. Gaan we morgen om negen uur van start, oké?' Hij staat op, klinkt zijn glas tegen het mijne, en heft het ten hemel. 'Op jou, Thé.'

***

Niet veel later lig ik in een weldadig bed, onder een loom wiekende ventilator, nippend aan de twaalf jaar oude rum die Barry bij wijze van slaapmutsje voor me heeft ingeschonken. De lamellen in de fraaie houten deuren zijn helemaal opengeklapt, een zwoel briesje waait naar binnen. Het is dezelfde kamer waar Thé Lau en zijn vrouw een jaar eerder ook bivakkeerden, alles is er van een aangename Graham Greene-heid.

Het is een overweldigend welkom, *chez* Hay. Vanaf het moment dat je arriveert bij het zware metalen hek van zijn villa, dat een kunstwerk op zich is – de spijlen uitgerust met een gitaar, dobbelstenen, een cactus, een skelet met een sombrero, een anker en, vanzelfsprekend, een paar weelderige pin-ups. Op de bovenkant, om het af te maken, prijken twee *longhorns*.

Op de oprijlaan word je begroet door een stofwolk die bij nadere bestudering een woest keffende roedel van acht hondjes blijkt te zijn. Als kamikazes lijken ze zichzelf onder de grote banden van de auto te werpen, maar wonder boven wonder komen ze er allemaal ongedeerd weer onder vandaan. Om vervolgens door de heer des huizes met troetelwoordjes toegesproken te worden, terwijl ze tegen zijn benen op springen en hem voorgaan op de trap naar het huis, waar ze eigenlijk niet in mogen.

Meet Diego, Wino, T-Bone, Jesus, Mimi, Pablo, Barbie en Smoky. Chihuahua's zijn het, of chihuahua-achtigen. Barry is volslagen gek op ze. Nog altijd gepikeerd begon hij over een foto die ooit in de *Weekend* stond, waarop hij in Amsterdam-Zuid aan het wandelen was met Diego, de godfather van het stel. 'Met zo'n zeikerig onderschrift erbij. "Stoere rock 'n roll-held met een miniatuurhondje. Kan dat wel, Barry Hay?" Een jaar later liep Mickey Rourke ook opeens met zo'n hondje, en toen was het: óóó, wat stoer en mannelijk, dat hij zich daar niet voor schaamt. Ik heb gewoon een fucking trend gezet!'

In het huis is alles smaakvol, groot, open, comfortabel. Er blijken ook nog drie katten en een trio pagegaaien aanwezig. Ik ontmoet Gina, zijn beeldschone zestienjarige dochter, die dromerig haar eigen gangetje gaat. En Sandra, zijn twintig jaar jongere vrouw, al even mooi en nog net iets uitbundiger getatoeëerd dan Barry zelf. Sandra is een hele hoop Sandra – open, attent, uitdagend, grenzeloos. Ik mag haar meteen, en dat is een opluchting, want je kunt je goed voorstellen dat je een slechte aan haar hebt als je het niet met haar kunt vinden.

Een typisch muzikantenhuis is het zeker niet. Aan de muren vooral veel kunst en foto's van het gezin in verschillende samenstellingen. Nergens hangen gouden of platina platen, die heeft hij op een paar na allemaal weggegeven. Bijna niets herinnert aan het roemruchte Golden Earring-verleden. In de kast staat een lullig rijtje cd's. Zijn gitaren bewaart Barry in het gekoelde souterrain, want alles trekt krom in de vochtige tropenlucht.

Zijn oudste dochter Bella, die ik voor mijn vertrek bezocht in haar huis in Den Haag, had het al gezegd: 'Het ergste wat wij ons in de familie kunnen voorstellen, is dat we ons zouden gedragen als grote fans van mijn vader. Je weet wel, dat we al die liedjes uit ons hoofd zouden kennen en juichend en zingend vooraan gingen staan bij elk optreden. Ik weet zeker dat hij daar helemaal gestoord van zou worden.'

Geen nostalgie dus, in Huize Hay. Barry's muzikale activiteiten zijn nog volop een *work in progress*. Die middag laat hij op zijn laptop meteen een paar snoeiharde, nog onaffe tracks horen van Flying v Formation, een tikje uit de hand gelopen hobbyproject dat hij opstartte met onder meer Pablo van de Poel, gitarist van de psychedelische bluesrockband DeWolff. 'Piepjonge gasten, en ongelooflijke muzikanten,' zegt hij enthousiast. 'Ik ben eigenlijk de enige zwakke schakel. Maar ik lever wel de ideeën aan. En ik ben ook de pappie, hè.'

Daarnaast is hij druk met het artwork van de nieuwe Golden Earring-ep, die over een paar maanden zal verschijnen. Ze vroegen zich af of het nog wel zin had, een plaat uitbrengen. Je verdient er tegenwoordig niks meer aan. Het was bedoeld om een product te hebben waarmee ze de kaartverkoop van hun aankomende concert in de Ziggo Dome konden aanzwengelen. Maar de Ziggo was binnen een paar dagen uitverkocht. 'Was dus eigenlijk helemaal niet nodig, dat ep'tje. Maar ja, als je eenmaal bezig bent, wil je wel dat het goed wordt. En dan ga je kutkammen, zoals wij dat noemen. Sleutelen aan de liedjes, elke dag bellen met Kooymans. Je best doen om het er mooi uit te laten zien.'

Hij showt me de geplande hoesfoto: een prachtige, zwarte Puch-brommer in een zwarte achtergrond. Hét symbool van vrijheid voor Haagse jongens in het begin van de jaren zestig. De ep zal *The Hague* gaan heten. Een kleine knieval voor de nostalgie die inmiddels in Nederland bij de fans en de pers al wél behoorlijk begint te borrelen. Want het concert in de Ziggo Dome is de viering van het feit dat Golden Earring een halve eeuw bestaat.

Daar valt trouwens van alles op af te dingen. Het is vijftig jaar geleden dat de eerste single 'Please Go' verscheen. Als The Golden Earrings bestaat de band nog een jaar of vier langer. Barry kwam er in 1967 bij, drummer Cesar Zuiderwijk in 1970. Sindsdien is de samenstelling ongewijzigd gebleven. Dat is hoogstwaarschijnlijk een wereldrecord.

Barry Hay groeide al snel uit tot de blikvanger van de band. En zeker sinds de dood van Herman Brood geldt hij als het grootste *enfant terrible* van de Nederlandse muziekwereld. Ik heb enorme stapels interviews uitgeplozen, tal van documentaires over hem en de Earring bekeken, maar een beetje een raadselachtig figuur is hij voor mij nog altijd. Ik heb de indruk dat Barry de woeste rock 'n roll-anekdotes, die door de pers altijd zo gretig worden opgezogen, als een soort wapen gebruikt. En zijn zonnebril als schild tegen de buitenwereld. Hoe dan ook, hij ontbeert de status van nationale knuffelbeer die Brood in de laatste jaren van zijn leven had.

Twintig jaar geleden, toen hij nog in Den Haag woonde, was ik ooit eens bij hem. Ik herinner me de leefkuil met tijgerprint waar we in lagen tijdens het gesprek. Sandra die, gekleed in een superstrakke broek, zingend een ossobuco stond te bereiden. Daarna maakten we een ritje door de stad, waarbij hij zijn arm losjes uit het autoraampje liet bungelen, om de paar seconden een bekende groetend. Haagse *royalty*, zo kwam hij over.

In 2011 sprak ik hem nog eens, in een schaarsverlicht Amsterdams café waar de zonnebril niet af ging. Ook toen waren er volop wilde verhalen, die hij met een aanstekelijke *lust for life* opdiste. Maar wat vooral bleef hangen, waren de hilarische en intieme telefoongesprekken met zijn dochters, die ik gretig afluisterde en die mijn beeld van hem enigszins deden kantelen. 'Je kunt je hele leven rock 'n roll-ster zijn,' zei hij daarna, toen ik een beetje doorvroeg, 'maar dan zit je toch opeens bij de schoolvoorstelling met zo'n wezenloze grijns op je gezicht naar je dochter te kijken. Je duim omhoog als ze haar dingetje doet, helemaal wow en zo, net als alle vaders. Want het is je oogappeltje. Als ik zoals nu een paar weken in Nederland ben, dan bel ik geregeld met mijn jongste. Zegt ze laatst: "Pap, ik heb slecht nieuws. Ik krijg tieten." Ik zeg: nou, volgens mij valt dat in de categorie goed nieuws. En zij: "Helemaal niet. Ik kreeg er een bal tegen, en dat deed heel erg pijn." Tja, dan zit je aan de andere kant van de oceaan, en dan zou je haar toch wel graag heel even willen knuffelen.'

Nu lig ik hier, in de vleesgeworden rock 'n roll-dream, starend naar de foto's aan de muren. Een gesigneerd portret van Al Pacino als Tony Montana staat achteloos in de hoek. Naast mijn hoofd hangt een snapshot van Barry en Sandra op hun bruiloft in Las Vegas, kussend, zij in goud lamé, hij in smoking en cumberband. Aan de andere kant een close-up van Barry met vervaarlijk uitpuilende ogen, ergens op een podium. In de hoek naast de tv hangt het enige Golden Earring-relikwie dat ik in het huis kon ontdekken. Het is een groepsportret op het dak van het Hilton Hotel in Amsterdam. Razend knappe mannen zijn het, alle vier. Barry, met zoveel krullen dat het wel een afro lijkt, houdt een tenorsaxofoon in zijn hand en blikt nijdig de lens in. Hongerig, boordevol *attitude*.

Aan kleding en haardracht te zien stamt de foto uit de vroege jaren zeventig. Vóór 'Radar Love', vóór het echt grote succes. Want dat was het natuurlijk. In die halve eeuw had Golden Earring tientallen hits, waaronder twee nummers die zich in het collectieve geheugen van de hele planeet hebben genesteld. Tien keer ging de groep op tournee in Amerika, waarbij ze – meestal als special guests, soms als hoofdact – het podium deelde met talloze grote bands. The Who, Led Zeppelin, Kiss, ZZ Top, Aerosmith, Rush, Triumph, Santana, Lynyrd Skynyrd, The Tubes, The J. Geils Band, Poco, King Crimson, Ted Nugent, Fleetwood Mac, Joe Cocker, Earth, Wind & Fire, en ga zo nog maar even door.

Veel van die groepen bestaan allang niet meer. Flink wat muzikanten die de Earrings tijdens hun omzwervingen tegenkwamen, zijn inmiddels dood – niet zelden vanwege rock 'n roll-gerelateerde zaken. De meeste van hun Nederlandse generatiegenoten hebben hun instrumenten op zolder opgeborgen, en daarna soms weer afgestoft voor nostalgische Goud van Oud-achtige reünies. Golden Earring is er nog altijd. De tijd lijkt geen vat op hen te hebben, een rimpel of een grijze haar daargelaten. *Survivor*s zijn het. En gezien zijn roemruchte levensstijl, is dat in Barry's geval nog wel het meest verbazingwekkend te noemen.

Ik sukkel bijna in slaap, als er op mijn deur geklopt wordt.

'Hoiii!'

Sandra stapt binnen, werpt me een paar autosleutels toe.

'Hier. Het is die witte. Kan je gaan en staan waar je wilt. Als je zin hebt om naar de hoeren te gaan of zo.'

Ik moet lachen om haar nonchalante toon. Alsof ze zegt: 'Als je die briefkaart naar je moeder op de bus wilt doen.'

'Nou ja,' haalt ze haar schouders op. 'Ik weet niet hoe het met je behoeften zit.'

Ze wenst me goeienacht en vertrekt. Bij de deur draait ze nog één keer om – zoals inspecteur Columbo uit die Amerikaanse detectiveserie altijd deed. 'Zeg, je gaat Barry in dat boek toch niet alleen maar veren in zijn reet steken, hè? Dan grijp ik in, hoor. Ik boor die gozer zo de grond in. *Fuck him*.'

MOTHER INDIA

'Hier,' zegt Barry. Hij duwt me een stokoud fotoalbum in mijn handen. 'Dit is alles wat er over is van mijn jeugd. De paar foto's die ik zelf had, zijn ooit verloren gegaan bij een brand in mijn huis. Dit boek was van mijn moeder. Ze wilde het later weer terug. Maar dat heb ik toen geweigerd.'

Het is vroeg in de middag op een sombere dag in augustus, en we zitten op de bank in zijn Amsterdamse pied-à-terre. Hij is een week in het land voor optredens met de Earring. De avond tevoren had hij er een, wat betekent dat hij vandaag niks hoeft. Joggingbroek, oud T-shirt, en kom, wie maakt hem wat, een voorzichtig eerste glaasje witte wijn.

Het boek is verfraaid met rode en groene bloemetjes, en door de tijd een beetje bol gaan staan. Zodra je het openslaat, ontvouwt zich een exotische wereld. Op de eerste pagina's zie je zijn moeder, Sophia Maria Sluijter, op de boot die haar direct na de Tweede Wereldoorlog van Nederland naar Indonesië bracht. Een ravissante verschijning, met lang golvend haar, grote ogen en een brede mond. Ze poseert uitgelaten met verschillende groepjes mannen in uniform. Zelf is ze ook gekleed in iets uniform-achtigs. 'Kijk,' wijst Barry, 'hier staat ze met een of ander liefje. En daar hangt ze weer om de nek van een andere gozer. Dat was mijn moeder: helemaal losgeslagen, altijd lachen, altijd met de kerels bezig. Maar wat ik ook in de foto's meen te zien, is totale opluchting. Ze was natuurlijk dolgelukkig dat ze die klote-oorlog had overleefd.'

Sophia Sluijter was, in zekere zin, op weg naar huis. Ze was geboren in wat toen nog Nederlands-Indië heette. In 1922, in Makassar, op het eiland Celebes, tegenwoordig Sulawesi. Haar vader, Salomon 'Sally' Sluijter, was daar militair in het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, het KNIL. Niet lang voordat de Tweede Wereldoorlog uitbrak, verhuisde het gezin naar Amsterdam. 'Iemand heeft me weleens gezegd dat het te maken had met de groeiende oorlogsdreiging van de Japanners, maar dat weet ik niet zeker. Zoals ik zoveel dingen nooit echt te weten ben gekomen.'

Hoe dan ook, de beslissing pakte niet goed uit. De familie Sluijter was joods, in Nederland wachtte hen vervolging door de Duitsers. In het boek staat één foto van Sophia's broer Theo, die in het Nederlandse leger was gaan dienen. 'Omgekomen tijdens de slag om de Grebbeberg', luidt het zakelijke onderschrift. De rest van de familie werd opgepakt tijdens razzia's en kwam in kamp Westerbork terecht. Sophia en haar vader zouden het overleven, haar moeder niet.

'Tja, jezus,' zegt Barry bedachtzaam. 'Het moet een enorm drama zijn geweest, maar ze had het er zelden over. En wat ik er in de loop der tijd over gehoord heb, bleef allemaal een beetje in nevelen gehuld. Zelf zei ze dat ze met een Duitser had aangepapt in het kamp, en vanzelfsprekend maakte ik daaruit op dat het om een Duitse officier moest gaan. Maar veel later, toen ze al dood was, werd ik benaderd door een man die ook in Westerbork had gezeten. Hij vertelde dat het een Duitse jood was. Iemand die eieren voor zijn geld had gekozen en werkte voor de kampleiding. Volgens die man had mijn moeder daar haar redding aan te danken.

Hoe dan ook: ze was mooi, en kon blijkbaar een potje breken bij de Duitsers. Die gasten woonden daar in dat kutkamp, en de bloemetjes moesten ook water krijgen en zo. Dus dan nam je gewoon een soort slavinnetje, en het liefst een die er leuk uitzag. Ze kreeg een schoonmaakbaantje bij de officieren, en had bepaalde privi-

leges. Ze heeft me bezworen dat ze nooit de hoer heeft gespeeld. Misschien dat die gasten haar af en toe effe bij haar reet hebben gepakt. Nou ja, lekker belangrijk: ze heeft haar leven ermee kunnen redden, en dat van mijn opa ook. Meer weet ik niet. Ze heeft het me nooit verteld.'

Een aantal details is tamelijk makkelijk te achterhalen, want de donkere geschiedenis van Westerbork is goed gedocumenteerd. De man met wie Sophia trouwde heette Kurt Hirschfeld. Hij was een van de 'oude kampbewoners', een bevoorrechte groep Duitse joden die al voor de oorlog in het kamp geïnterneerd was. Zij hebben vrijwel allemaal de oorlog overleefd. Na de bevrijding moeten Kurt en Sophia waarschijnlijk meteen zijn gescheiden.

Het gezin Sluijter, dat woonde in de Kinderdijkstraat in Amsterdam, kwam niet gezamenlijk aan in Westerbork. Moeder Flora 'Vrouwtje' Polak, Barry's oma dus, werd in augustus 1942 weggevoerd en een maand later, op 28 september, naar Auschwitz gedeporteerd, waar ze vrijwel meteen na aankomst werd vermoord. Vader Sally heeft zijn vrouw niet meer gezien, hij arriveerde pas op 3 oktober in Westerbork. Maar Sophia kwam er op 12 september aan, en zal waarschijnlijk getuige zijn geweest van het verschrikkelijke lot van haar moeder.

Verbijsterend genoeg blijkt uit de gegevens dat Sophia nóg een broer had, Marcus of Max, vijf jaar jonger dan zij. Hij kwam samen met zijn moeder in Westerbork aan, en werd op hetzelfde transport naar Auschwitz gezet. Daar werd hij in januari 1943 vergast, op vijftienjarige leeftijd.

Als Barry dat hoort valt hij even stil en schudt zijn hoofd. 'Ongelooflijk. Dus ik had nog een oom? Of liever: ik had nog een oom kunnen hebben. Ome Max. Ik heb die naam nooit over mijn moeders lippen horen komen. Wat wel weer aangeeft hoe spaarzaam ze met me communiceerde, zeker over die tijd.'

Volgens vergeelde documenten in het fotoboek trad Sophia Maria, nadat ze uit het kamp bevrijd was, in Indonesië toe tot het vrouwenkorps van het Nederlandse leger. 'Found fit for tropical service,' staat er in het medisch keuringsrapport. Ze solliciteerde voor de functie van 'flight nurse'. Andere officiële papieren melden dat ze vanaf juli 1946 aan de slag ging als tandartsassistente in een kliniek op het Van Heutszplein in Batavia.

Hoe het precies verliep is onduidelijk, maar in elk geval kwam Sophia terecht in Bogor, een grote stad op West-Java. 'Daar heeft ze mijn vader ontmoet. Die had in de oorlog met de Britten in Birma gevochten. Hij was gewond geraakt en gedecoreerd. In Bogor had je een *resort* voor militairen die beschadigd uit de Tweede Wereldoorlog waren gekomen. Zij mochten dan een paar weken naar een idyllische plek om de bloemetjes buiten te zetten en hun wonden te likken.' Hij lacht. 'Of, als ze geluk hadden, hun wonden te láten likken.'

Philip Audrey Hay was een telg uit een Schotse soldatenclan, een dynastie van militairen met een stamboom die meer dan duizend jaar teruggaat: de Hay-clan, die zoals Barry graag mag vertellen, ook wel bekendstonden als 'the handsome Hays'. Hij bladert door het boek totdat hij stuit op een portret van een akelig knappe, gedistingeerde man, die als twee druppels water op hem lijkt. 'Het is *spooky*,' zegt hij. 'Super *spooky*. Alsof ik naar mezelf kijk.'

Philip Hay werd in India geboren. Zijn vader was generaal van een Schots regiment, de Scottish Guards. Hij werd uitgezonden naar de kolonie, om er nooit meer weg te gaan. 'Mijn opa was een echte ijzervreter. Die kauwde op kogels voor zijn ontbijt.' Alle Hays waren voorbestemd voor een carrière in het leger. Philip en zijn broer Colin kregen een gedegen militaire opleiding. Tijdens de oorlog diende Philip als officier in een Ghurka-regiment, onderdeel van het Brits-Indische koloniale leger.

'Het waren geduchte strijders, die Ghurka's. Een soort commando's. Mijn vader trok met een stel van die gasten de Birmese jungle in om

tegen de Jappen te vechten. Een soort guerrilla voerden ze. Het moet een ellenlange survivaltocht zijn geweest. Hij vertelde verhalen over droppings die verkeerd liepen. Dan zagen ze de kisten met hun voedsel landen in het Japanse kamp dat ze aan het bevechten waren. En de kisten die wel bij hen terechtkwamen, zaten vol met alleen maar whisky en sigaretten. Dus moesten ze wekenlang voor hun eigen eten zorgen. Zelf aapjes schieten, villen, roosteren. Goed, als je weet wat je moet doen, is er in de jungle natuurlijk veel te vangen. Maar toch, daar lig je dan, wetend dat die Jappen even verderop je *corned beef* aan het opvreten zijn… Dan word je helemaal gek natuurlijk.

Mijn vader had een heldenverhaal waar ik geen genoeg van kon krijgen: op een zeker moment had hij met zijn regiment een vrachtwagen vol explosieven een Japans legerkamp binnengereden, en het daar laten ontploffen. Zelf waren ze er dan net op tijd uit gesprongen, of zo. Schijnt voor een vrij grote explosie gezorgd te hebben, waarbij een hoop Jappen het loodje hebben gelegd.

Jong en gek waren ze. Je kunt het je voorstellen: in die bloedhitte, de hele dag zuipen en roken. Lucky Strikes zonder filter. Een van de sterkste herinneringen die ik aan hem heb, is dat hij altijd kruimeltjes tabak van zijn lippen liep te plukken of weg probeerde te spugen. In die jungle is ook een stevige bodem gelegd voor zijn latere alcoholisme. Bij al die gasten, trouwens. Want daar word je moedig van, hè. Als je half lam bent, dan wil je wel eens met een vrachtwagen vol dynamiet zo'n kampement binnendenderen. *Boooom!* Lachen joh!

Maar goed, die actie was zijn *feat*. Hij werd ervoor bevorderd, van luitenant tot majoor. Hij werd gedecoreerd, en mocht bij wijze van voorkeursbehandeling naar dat resort in Bogor. Ik heb er eigenlijk mijn bestaan aan te danken, want anders hadden mijn ouders elkaar nooit ontmoet.'

In Bogor vormden Philip en Sophia die paar weken een gepassioneerd liefdeskoppel. 'Het was *totally love at first sight*,' zegt Barry. 'Ik kan het me helemaal voorstellen. Hij was een grote vent, bijna twee

meter, *good looking* en door de wol geverfd. Zij was een plaatje, en had ook haar portie levenservaring, zeker voor zo'n jonge vrouw. Ik vermoed dat ze iets herkenden in elkaar. Een gedeelde tik van de molen natuurlijk, maar ook enorme opluchting en dankbaarheid dat ze het hadden overleefd – en zoveel mensen in hun directe omgeving niet. Hun levens hadden allebei aan een zijden draadje gehangen, hij in de jungle en zij in het kamp. Dus ik stel me zo voor dat ze het bestaan volledig omarmd hebben. We zijn er nog, we hebben elkaar gevonden, *let the good times roll!*'

Toen Philips verlof voorbij was en hij terug moest naar India, bleef hij Sophia het hof maken. 'Mijn vader was echt waanzinnig verliefd op haar. Hij moest zichzelf gewoon terugslepen naar India. Daar bleef hij maar bellen, schreef lyrische gedichten voor haar. Uiteindelijk heeft hij haar per telegram ten huwelijk gevraagd.'

De Hay-familie was *not amused*, vertelt Barry lachend, terwijl hij in het boek bladert naar de foto's van de huwelijksdag. Een formeel gezelschap op het bordes van een wit, koloniaal gebouw. De mannen in strak gesneden uniformen, de dames in weelderige jurken, de *newly weds* stralend in het midden. 'Kijk die opa van me,' zegt hij, wijzend op een oudere man met een woedende blik in de ogen. 'Die ouwe is écht niet blij. Mijn vader moest natuurlijk trouwen met een net, christelijk meisje. Die waren er *plenty*. Iets blonds, iets Arisch, een beetje *pickwick*. Mijn oom Colin, die jonger was dan mijn vader, was al getrouwd met zo'n perfect Brits poppetje. Dus het was even flink slikken toen mijn vader aan kwam zetten met een donkere, extraverte *jewish princess*. Mijn opa pruimde haar van geen kant. Het is ook nooit goed gekomen tussen die twee. Op die foto zie je hem denken: ik hoop dat ze haar nek breekt, die joodse hoer.'

Goed, zoals met veel meer zaken uit zijn jeugd, is hij afhankelijk van oude verhalen en herinneringen die hij mettertijd zelf heeft ingekleurd. 'Ik weet niet of mijn opa een overtuigd antisemiet was, hoor. Na zijn pensioen is hij een varkensfokkerij begonnen

– wat wellicht een beetje aangeeft hoe hij dacht over koosjere zaken. Maar hij hechtte vooral enorm aan militaire discipline. Een echte rauwdouwer was het, die in zijn tijd als generaal behoorlijk had huisgehouden daar in India. Voor hem was mijn moeder een vreemde eend in de bijt, in alle opzichten. Een enorme losbol, met een vrije geest, die zijn familie kwam binnendringen als een stier in een porseleinkast.'

Het huwelijk vond plaats in Bangalore, in 1947. Een jaar later, op 16 augustus 1948, kreeg het jonge echtpaar een zoon – Barry Andrew. De eerste voornaam was ontleend aan de Amerikaanse acteur John Barrymore, held van het witte doek in de jaren twintig en dertig, en vermaard drinkebroer. Met een beetje goede wil zou je hem een rock 'n roller *avant la lettre* kunnen noemen.

Kort na de onafhankelijkheid in 1948 nam zijn vader de Indiase nationaliteit aan, en ging een hoge militaire functie vervullen in het nieuw opgetuigde Indiase leger. 'Veel Britten zijn in die tijd natuurlijk vertrokken, maar daar heeft mijn vader nooit een seconde over nagedacht. Hij was er geboren en getogen. Zijn huid was donker, hij sprak de taal vloeiend, schudde ook zo met zijn hoofd als hij sprak. Zelfs zijn Engels had dat typische accent – *Pigeon English*. Aan alles was te merken dat ie er zich als een vis in het water voelde. Hij was helemaal dol op India. Het was gewoon zijn vaderland.'

Over Engeland had Philip het nooit. 'Eén keer in zijn leven is hij er geweest, twee weken, en toen heeft hij al die tijd een beetje op zijn hotelkamer zitten zuipen, popelend om weer naar huis te mogen. Wat hem betreft konden de Britten doodvallen. Hij was ook een Schot hè, geen Engelsman. En vraag het elke Schot: diep in hun hart hebben die allemaal een bloedhekel aan de Engelsen. Ze vinden zichzelf veel mannelijker, omdat ze beter kunnen drinken en zo. Die Engelsen zien ze als een stelletje *fairies*.'

Philip Hay werd een instructeur die Indiase militairen trainde in het gebruik van amfibievoertuigen. Daarom verhuisde het gezin

regelmatig. Eerst woonden ze in Faizabad, waar Barry werd geboren. Daarna volgde een verblijf in Kashmir, een korte tijd in Bombay, en uiteindelijk New Delhi.

Barry's ogen glimmen als hij over India vertelt. 'Ik had er een fan-tas-tisch leven,' zegt hij. 'Van Kashmir herinner ik me weinig. Alleen dat we op een enorme woonboot woonden, op een meer waar duizenden waterlelies dreven. Die geur zal ik nooit vergeten. En ik weet nog dat onze hond puppy's kreeg. Ontzettend lieve beestjes, ik was gek met ze. Maar op een ochtend waren ze van een steiger gelazerd en allemaal verdronken in het meer. Ontroostbaar was ik.

Van Bombay weet ik niks meer, maar van New Delhi nog alles. Twee jaar hebben we daar gewoond, op de compound van het Maidens Hotel. Eigenlijk een enorme tuin, alles helemaal tot in de puntjes verzorgd, met een tennisbaan en een zwembad. Achter het hotel stonden een paar villa's, in één daarvan woonden wij. We hadden drie man personeel – een kok, een huishoudster en een chauffeur.

Een zwartgeblakerd pindaatje was ik, liep altijd rond in een kort broekie en op sandaaltjes. Mijn ouders gingen veel om met Amerikaanse militairen – god mag weten wat die daar toen deden, maar ja: yanks zitten nou eenmaal overal. We konden het in elk geval goed met ze vinden. Ik herinner me vele memorabele zondagmiddagen in grote huizen met zwembaden vol met kids. En van die *walking pantries* die volgeladen waren met snoep – marshmallows, popcorn, chips en weet ik veel wat allemaal niet. Het kon niet op.

Het was natuurlijk een koloniaal bestaan, maar ik voelde me op-en-top Indiaas. Ik sprak vloeiend Urdu. In onze tuin stond een tandooripit. We aten alleen maar Indiaas. Een soort rijsttafelachtig gebeuren, met allemaal hapjes die je pakte met een stuk van een *chapati* – van die dunne, platte broodjes. Mijn vader wilde niks anders, ik ook niet. Van eten met mes en vork had ik geen enkel benul.

Op onze compound woonde het hotelpersoneel, en die hadden een hoop kinderen. Een soort zwerm waren we, Indiase en

expat-kindjes door elkaar. Met zijn allen zwierven we daar rond. Als kinderen van de mensen die er werkten en woonden hadden we natuurlijk carte blanche. We mochten overal in, alles doen. Vanaf de compound liep er een weggetje dat naar een rivier leidde, daar zaten we vaak. Lekker zwemmen, klimmen in die gigantische bomen.

Ik ging ook niet naar de lagere school. We hadden een klasje op het terrein waar we les kregen van een chique oude Engelse dame. De oudere kinderen leerde ze dan lezen en schrijven, terwijl de jongsten een beetje met dinky toys liepen te spelen. No worries, alles was happy go lucky.'

Philip en Sophia, die in India door het leven ging als Mary, leidden in New Delhi een glamorous leven. 'Ze waren enorm outgoing. Zaten bijvoorbeeld allebei op een toneelclub. Ik moet ergens nog een krantenknipsel hebben met een recensie: "Philip Hay gaf een outstanding performance als inspecteur van Scotland Yard in een stuk van blablabla." Mijn vader jaagde ook. Dat was wat je deed als militair. Hij kon goed met geweren omgaan. Ik heb gelukkig nooit trofeeën gezien, of foto's met dode tijgers of zoiets. Ik hoop maar dat ie alleen op vogels schoot. Maar dat zal wel niet, want ze trokken er met olifanten op uit.

Verder waren er veel party's, ook bij ons thuis. Ik herinner me een keer dat ik niet kon slapen van de herrie die ze maakten, en ik boven aan de trap was gaan zitten om het een beetje aan te gluren allemaal. Overal bedienden. Alle gasten in smetteloos witte smokings en mooie jurken, allemaal aan het dansen en zuipen en lol maken. Toen zag mijn vader me zitten, en riep: "Wat zit je je nou te verstoppen, aapje?" Mocht ik naar beneden komen en me in het feestgedruis mengen. Ik was helemaal het mannetje.'

Op zoek naar de recensie die hij niet vindt, stuit Barry op een uitgescheurde pagina uit een krant van 12 augustus 1954, waarin onder de kop 'News from the Capital' een receptie beschreven wordt 'to celebrate the 2nd anniversary of Egypt's Armed Forces Revolution'.

Aanwezig, onder anderen, was Mrs. A. Nasser. De krant rept van een 'remarkable turn-out of smartly dressed women', en de eerste die genoemd wordt is zijn moeder. '*Mary Hay, wife of Major Hay, looked outstanding in her short full printed cocktail dress with its stole worn casually, revealing pretty shoulders.*'

Het gezinsleven van de Hays was zeker voor die tijd bijzonder vrijgevochten. Zijn ouders kenden totaal geen schroom. 'Als ik 's morgens in bad ging, zat mijn vader gewoon drie meter verderop de krant te lezen en te schijten. Iets wat ik zelf echt nóóit zou doen als een van mijn dochters naast me in bad zou zitten. Ze liepen ook vaak spiernaakt door het huis. Een van mijn dierbaarste herinneringen is dat mijn vader mijn moeder gewoon vol bij d'r kut pakt, terwijl ik op de bank een stripverhaal zit te lezen. Helemaal uitgelaten, grommend als een beer – wráááh!!! – en mijn moeder die daar, nou ja, heel goed op reageerde. Maar die toen toch een blik op mij wierp, en half in paniek riep: "Phil! Phil! Niet doen, dat kind zit daar verdomme op de bank." Ik voelde trots op dat moment. Omdat ze zo blij leken, gelukkig.'

Hij staat op om in de keuken een nieuwe fles wijn te halen. 'Ik was meer een zoon van mijn vader dan van mijn moeder,' zegt hij als hij weer neerploft op de bank. 'Dat is vanaf het begin af aan zo geweest. Ik zag hem op een gegeven moment ook gewoon vaker, omdat mijn moeder ging werken als stewardess. Zeer geëmancipeerd voor die tijd. Maar dan was ze dus gewoon weg. En mocht ik met mijn vader mee. In New Delhi werkte hij op de legerbasis, Red Fort. Een zeer indrukwekkend gebouw, dat op de werelderfgoedlijst staat. 's Ochtends werd hij er door zijn privéchauffeur in een jeep naartoe gereden. Voor een klein jongetje was het een soort Disneyland. Je ging er ondergronds naartoe, via een tunnel met aan weerskanten allemaal winkeltjes. Op het terrein waren ze dan met tanks in de weer. Er reed zelfs een trein in en uit. Ik besefte heel goed

dat iedereen wist dat ik het zoontje van Major Hay was. Een hoge pief, een man met aanzien. Hij liep met zo'n leren stokje onder zijn arm, zo'n officiersstafje. De boys sprongen in de houding voor 'm. Een paar keer per jaar werd bij het regeringsgebouw in Delhi een militaire parade gehouden – een keer was Pandit Nehru er zelfs bij. Dan kwam het hele zootje langsmarcheren, tanks, vliegtuigen die overvlogen. Alle soldaten leken alleen voor mijn vader te salueren, en papa en ik salueerden terug. Daar stond ik dan naast 'm, op het podium bij de hoge militairen en de hoogwaardigheidsbekleders, ook het defilé af te nemen.'

Hij leegt zijn glas. 'Ik hoef het bijna niet uit te leggen, hè… Voor zo'n klein pikkie. Je pa. Wapengekletter. Wat wil je nog meer?'

Het was niet alleen zijn status als militair, benadrukt Barry. Philip was ook een leuke vader. ''s Middags, als alles in de tropen tot stilstand komt, kwam hij ook een paar uur naar huis. Dan lag ie vaak op de bank, op zijn buik, en kwam ik op zijn rug liggen om over zijn schouder mee te kijken met een stripverhaal. *Donald Duck*, *Superman* en weet ik veel wat. Dan deed hij alle stemmetjes echt perfect na, was het net een film, ik hing aan zijn lippen. Heb ik voor Bella en Gina ook altijd gedaan – van die stemmetjes die hen helemaal in het verhaal trokken.

Mijn vader fungeerde vaak als een soort reddende engel. Ik weet nog dat mijn moeder me probeerde te leren fietsen. "Je moet naar je voorwiel kijken, je moet naar je voorwiel kijken," zei ze steeds. En bam, daar ging ik weer op mijn bek. Precies op zo'n moment kwam mijn vader aangereden. Hij springt uit de jeep, en zegt: "Waar zijn jullie godverdomme mee bezig? Je moet vooruit kijken, naar waar je heen wilt." Hij komt naast me rennen, hand in mijn rug, dat stokkie onder zijn arm. Na een meter of vijftig laat ie los en… ik fiets gewoon. De eerste de beste keer met m'n pa. Toen ik eenmaal doorkreeg dat die hand weg was keek ik om. Ging ik meteen weer op mijn muil.

En mijn moeder… Tja, ik was haar prinsje, een aapje dat aangekleed moest worden. En volgens haar smaak. Ze doste me voor een kinderverkleedfeestje uit in een compleet sneeuwmannenpak, dat ze gemaakt had van tientallen pakken watten. Met een pijpje. In 40 graden hitte. Niemand in India wist überhaupt wat een sneeuwman was. Mijn moeder vond het hilarisch, maar hoe kun je je kind dat aandoen?

Een andere keer vroeg ze aan de kleermaker die eens in de maand bij ons langskwam of hij voor mij een zwembroek wilde maken van een stuk stof dat over was gebleven van een oud badpak van háár. Zo'n chic geval van satijnachtige stof. Haar stond het heel goed, maar het was verdomme donkerblauw met gele ballen! En van een soort glimspul! Ik zag dat helemaal niet zitten, maar mijn moeder hield aan. "Nee, het is schattig, het is leuk, meet maar op."

Ook toen kwam mijn vader weer precies op het juiste moment tussenbeide. Die *tailor* was al helemaal in de weer met spelden en zo, die stof aan het knippen. Mijn moeder zei: "Leuk hè, hij krijgt een nieuwe zwembroek?" "No way! Blauw met gele ballen?" zei m'n vader meteen. "Daar kan je die jongen toch niet in laten lopen? Rot op!" Toen was ik hem echt heel dankbaar. Kortom: mijn vader was mijn held.'